

School en Cultuur

Van Sibylle van Griethuysen tot Kees Stip

In een rondwandeling door Veenendaal

Erfgoed project voor groep (6) 7 en 8

Ontwikkeling van het project:

De Werkhoven 'Geschiedenis voor u'

Maart 2016,2017,2020. Copyright: Dit materiaal is bedoeld voor gebruik binnen uw school en mag niet vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden voor gebruik daarbuiten zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Werkhoven 'Geschiedenis voor u'.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Opbouw van het project	3
Lessenoverzicht	4
Verantwoording	5
Lessen 1 t/m 3	6
Bijlagen	

Groep (6) 7 en 8

Van Sibylle van Griethuysen tot Kees Stip

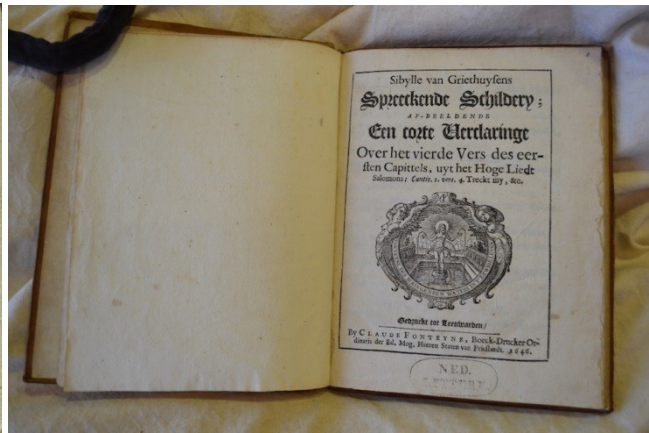
Wie was Sibylle van Griethuysen eigenlijk en wat heeft zij gemeen met Kees Stip, de bekende Veenendaalse dichter?

Inleiding

In de bovenbouw liggen de thema's van de geschiedenislessen vaak wat verder van de eigen beleving en omgeving van de leerlingen. Toch is het mogelijk om elementen van de eigen omgeving mee te nemen in de geschiedenis les. Sibylle van Griethuysen bijvoorbeeld, leefde in de 17^e eeuw, de Gouden eeuw. Zij had contacten met de bekende dichter Constantijn Huygens en woonde toch maar in Veenendaal! De tijd van de Reformatie kan worden verteld aan de hand van de Salvatorkerk die nota bene in 1566 werd gewijd, het jaar van de Beeldenstormen. Zo zijn er talloze elementen die via micro naar macro niveau vertaald kunnen worden. Voor leerlingen van deze leeftijd komt er een extra dimensie bij het geschiedenisverhaal als dat verhaal ook betrokken kan worden op de eigen omgeving. Ze kunnen het plaatsen in de bekende context. Delen van deze les zijn dan ook leerstofvervangend. De werkvormen in dit project zijn vooral interactief. De leerlingen worden zoveel mogelijk uitgedaagd om zelf te onderzoeken en te bedenken hoe de geschiedenis in elkaar steekt, maar ook door het schrijven van een gedicht worden de lln. uitgedaagd om creatief bezig te zijn met taal. Het project heeft raakvlakken met de vakken Nederlands (taal) en aardrijkskunde.

Een doel van dit project is onder andere: een deel van de geschiedenis van Veenendaal leren kennen in de context van de nationale geschiedenis.

Zelf gaan de kinderen aan de slag met het maken van gedichten op de manier van Sibylle van Griethuysen en/of Kees Stip. Een doel van dit project is dan ook: het op een creatieve manier bezig zijn met dichtvormen en taal.

Opbouw van het project

Het project bestaat uit vier korte onderdelen:

Voorbereiding:

Ongeveer een à twee dagen van te voren vraagt de leerkracht aan de leerlingen om dingen van huis mee te nemen die te maken hebben met Lampegietersavond, de textiel- en sigaren fabrieken in Veenendaal, gedichtjes en boekjes van Kees Stip en eventueel iets over de Oude hervormde kerk (Salvatorkerk) op de Markt. De spulletjes komen bij elkaar te liggen op een speciale 'Veenendaal van vroeger tafel' in een hoek van de klas.

- 1) In de ochtendkring laten de leerlingen de meegebrachte spulletjes zien en wordt er met elkaar over gepraat. De volgende vragen kunnen aan elkaar gesteld worden: Hoe kom je er aan? Wat is het precies? Kun je er (nog) iets over vertellen? Wat heeft het te maken met Veenendaal? Na dit kringgesprek volgt een rondleiding op locatie: de leerlingen krijgen een uitnodiging van Sibylle voor een rondleiding in het centrum van Veenendaal.
- 2) De 17de eeuwse dichteres Sybille van Griethuysen uit Veenendaal geeft hoogstpersoonlijk een rondleiding door het centrum van Veenendaal. Op de markt vertelt zij over de Salvatorkerk, oude bouwstijlen, een bijzondere directeurswoning, kunstenaar Hedda Buys en natuurlijk de bekende dichter Kees Stip. Om haar verhaal te illustreren heeft ze naast oude spulletjes ook allemaal oude foto's bij zich. Ook doen de leerlingen een speurtocht naar de gedichten van Kees Stip.

- 3) Terug op school gaan de leerlingen aan de slag met de gedichten van Sibylle van Griethuysen en Kees Stip.
- 4) De zelfgemaakte gedichten worden voorgedragen in de kring. Vier gedichten worden uitgekozen om in het groot op te schrijven en met illustraties erbij op te hangen in de klas.

Lessenoverzicht

Les	Korte inhoud van de les	Tijd	Nodig
Les 1	Introductie in de kring naar aanleiding van meegebrachte spulletjes die te maken hebben met de geschiedenis van Veenendaal.	Max. 30 minuten in de kring.	Kringopstelling, Spullen die lln. zelf hebben meegebracht bespreken. Tafel voor de spullen. De ansichtkaart van Sibylle
Les 2	Sibylle van Griethuysen leidt de lln rond door het centrum van V'daal en de lln gaan zelf (2 aan 2 onder beg.) op zoek naar de gedichten van K. Stip	Max. 60 minuten	Fietsen, vier begeleiders, mobiele telefoon. Foto's en historisch materiaal. Plattegronden en opdrachten.
Les 3	Een gedicht maken in de trant van Sibylle of Kees.	Ongeveer 30 min.	Voorbeelden van gedichten Kees Stip en Sibylle. A4 papier. Potloden of pen.
Les 4	De zelfgemaakte gedichten voordragen in de kring. De twee gekste,	Ongeveer 45 min.	8 x A3 papier of gekleurd fotokarton. Wasco of panda krijtjes. Plakband of punaises, of knijpers

	mooiste, grappigste, en interessantste gedichten worden uitgekozen en op A3 geschreven met krijt en er worden illustraties bij gemaakt.		(als e.e.a. op waslijnen komt te hangen).
--	---	--	---

Verantwoording en kerndoelen: aansluiting bij andere vakken

In het centrum van Veenendaal zijn veel aanknopingspunten om over de geschiedenis te vertellen. Ook de eigen herinneringen en beleving van die geschiedenis krijgt een plekje door materiaal van vroeger te laten meenemen van huis en erover te praten. De les op locatie is een 'oh, zit het zo' ervaring. Veel kinderen zullen de te bezoeken plekken wel kennen, maar weten het verhaal er waarschijnlijk niet bij. Om een en ander door de historische persoon Sibylle van Griethuysen te laten doen komen de leerlingen ook in aanraking met iemand van heel vroeger, die net als zij in Veenendaal gewoond heeft.

De aansluiting met de vakken aardrijkskunde en taal (Nederlands) wordt gevonden door tijdens de rondleiding/les op locatie gebruik te maken van een plattegrond. Waar ben ik nu en waar moet ik naartoe? In groepjes van twee onder begeleiding is dit een opdracht die aanzet tot kaartlezen. Daarnaast is de verwerkingsles: het schrijven van een gedicht in de trant van Sibylle of Kees, een oefening van creatief gebruik van de Nederlandse taal.

Door de gedichten ook voor te dragen en op te hangen in de klas wordt ook aandacht geschonken aan de manier van presenteren/voordragen. Kortom er zitten heel veel aanknopingspunten in dit erfgoedproject!

De kerndoelen 54, 55 en 56 van het primair onderwijs worden onder andere d.m.v. dit project behaald:

54: De leerlingen leren beelden, taal, muziek en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

55: De leerlingen leren om eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Van Sibylle van Griethuysen tot Kees Stip

Les 1: Kringgesprek

Doel: De leerlingen kunnen vertellen over de meegebrachte spullen die te maken hebben met de geschiedenis van Veenendaal. Ze luisteren naar elkaar en kunnen elkaar aanvullende informatie geven en ook ontvangen.

Vorbereiding (nodig): Opstelling in de kring. Tafel waar spulletjes op gezet kunnen worden. Eventueel met oude foto's van Veenendaal er achter. Ansichtkaart van Sibylle van Griethuysen printen. Aanvullende informatie: *Canon van Veenendaal. Venster 21 Sibylle van Griethuysen* door dr. H. van 't Veld en *Veenendaal. Geschiedenis en architectuur* door o.a. Jan van 't Hof.

Duur: Max. 30 minuten in de kring.

Activiteit: Kringgesprek als introductie van het project.

Lesverloop: In het midden van de kring staat een tafel. De leerlingen kunnen tijdens het kringgesprek hun meegebrachte spulletjes op de tafel leggen nadat ze er over hebben verteld. Vragen als: Hoe kom je er aan? Wat is het precies? Kun je er (nog) iets over vertellen? Wat heeft het te maken met Veenendaal? Zijn leidend in dit kringgesprek. Alle leerlingen komen aan de beurt. De leerkracht besluit het gesprek met de aankondiging dat ze de volgende les naar het centrum van Veenendaal gaan omdat ze daar een uitnodiging

voor hebben ontvangen van niemand minder dan de 17^e eeuwse dichteres Sibylle van Griethuysen. Ze laat de ansichtkaart zien en laat die voorlezen door een van de leerlingen. Wie zou dat zijn die Sibylle? Ooit wel eens van gehoord? De leerkracht vertelt wat zij weet over Sibylle van Griethuysen. Dan gaat de tafel met de spullen erop uit de kring en komt in een hoek van de klas te staan.

Les 2: Met Sibylle door het centrum van Veenendaal

Doel: Door middel van een interactieve rondleiding en speurtocht komen de leerlingen meer te weten over een deel van de geschiedenis van Veenendaal en spelenderwijs oefenen de leerlingen ook met taal, dichtkunst en zijn ze met plattegronden bezig.

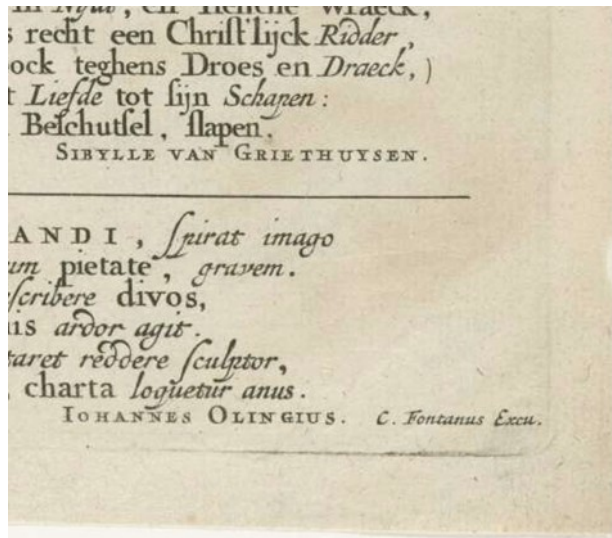
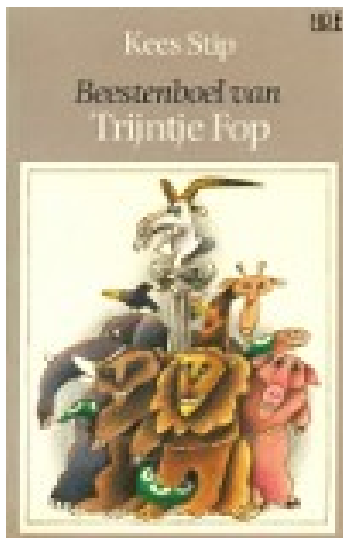
Vorbereiding/nodig:

- Alle leerlingen komen op de fiets naar school in de ochtend;
- Fluorescerende shirtjes voor op zijn minst de voorste en de achterste van de fietsslinger.
- Drie of vier begeleidende ouders/stagiaires naast de leerkracht.
- Route vanuit school naar de Markt: verzamelplaats is de oude hervormde kerk. Daar in de buurt kunnen ook de fietsen staan.

Duur: Maximaal 60 minuten.

Activiteit: Interactieve speurtocht en rondleiding door een historisch persoon.

Lesverloop: Sibylle heet de leerlingen welkom, stelt zich voor en vertelt wat er te doen is. De groep wordt in tweeën gesplitst. De ene groep gaat onder begeleiding van twee of drie ouders/begeleiders een speurtocht doen en de andere groep gaat met Sibylle mee en maakt een korte rondleiding. Na 25 minuten wisselen de groepen op de Markt bij de kerk. Als beide groepen alles gedaan hebben sluit Sibylle af met de hele groep, geeft ze een opdracht mee en gaan de lln weer onder begeleiding naar school.

Les 3: Een gedicht met een eigen gezicht

Doel: Zelf een gedicht kunnen bedenken en schrijven op de manier van Sibylle van Griethuysen of Kees Stip.

Vorbereiding/nodig:

Leg/zet onderstaande klaar:

- Voorbeelden van gedichten Kees Stip en Sibylle van Griethuysen (zie aparte bijlage, kan geprint worden evt. of getoond op het digibord);
- Voldoende A4 papier;
- Potloden of pen;
- (Achtergrond info over de gedichten van Kees Stip en Sibylle printen/lezen).

Activiteit: Een gedicht maken in de trant van Sibylle of Kees.

Duur: Ongeveer 30 minuten.

Lesverloop: Je brengt de rondleiding nog eens bij de lln. in herinnering. Waar zijn we ook al weer allemaal geweest. Wat hebben we gezien? Wie was Sibylle van Griethuysen ook al weer? En Kees Stip? Weet je nog welke gedichten hij op de muren van de huizen had geschreven? Wat vond je daarvan? Waar gingen ze allemaal over? Sibylle schreef heel andere gedichten. Wat weten we daarvan? Op het digibord of via de prints laat je gedichten van beide dichters zien. Je bespreekt ze met de lln. Wat vind je er leuk aan? Spannend? Raar? Bespreek met de lln. hoe met name Kees Stip zijn gedichten schrijft: AABCCDD en laat dat zien in het voorbeeld.

Laat nu de lln. individueel een gedicht maken. Een grappig, gek, interessant, mooi... gedicht. Deel de papieren uit en de lln. kunnen aan de slag. Een tekening ter

ondersteuning van het gedicht is prima. Vertel dat er acht gedichten uitgekozen zullen gaan worden.

Les 4: Presentatie en uitwerking

Doel: Het kunnen presenteren/voordragen van de zelfgeschreven gedichten en het kunnen kiezen van de twee gekste, mooiste, interessantste en spannendste gedichten.

In acht groepen samenwerken en de gedichten kunnen uitwerken op een groot papier.

Vorbereiding/nodig:

Leg/zet onderstaande klaar:

- Acht grote A3 vellen papier (fotokarton?);
- Zacht Panda waskrijt of Wasco;
- Papier met erop: mooiste, interessantste, spannendste en gekste;
- Pen en eventueel een plankje of schrift voor onder het papier.

Activiteit: Een eigen gedicht voordragen. Acht gedichten kiezen. In acht groepen de gedichten uitwerken. De gene die het gedicht heeft gemaakt formeert de eigen groep om zich heen. Zij/hij schrijft het gedicht groot op en de andere lln. zorgen voor de illustraties.

Duur: Ongeveer 45 min.

Lesverloop: De lln zitten in de kring en krijgen een beoordelingspapier. Erop staat onder elkaar: mooiste, interessantste, spannendste en gekste. Dan komen de lln om beurten naast de leerkracht staan en dragen hun eigen gedicht zo goed mogelijk voor. De andere lln. luisteren aandachtig en schrijven evt. een naam bij de woorden. Er mogen twee namen bij ieder woord. Als iedereen geweest is worden de stemmen van de vier categorieën geteld en als het goed is zijn er dan acht verschillende gedichten. De kinderen van de gekozen gedichten kiezen hun groepje en samen maken ze het gedicht op het grote A3 papier. De dichter schrijft zijn eigen gedicht nog eens op. De illustraties slaan uiteraard op het gedicht. In een keer krijten met de wasco of pandakrijtjes. Zo groot mogelijk zo dat het goed te zien en te lezen is. Dan worden de acht grote vellen opgehangen in de buurt van de Veenendaal tafel (de kleinere kunnen uiteraard ook opgehangen worden).

Veel plezier!!